

สำนักส่งเสริมวิชาการรัฐสภา
สถาบันพระปกเกล้า

“ นวัตกรรมประชาธิปไตยได้ถูกนำมาปรับใช้และพัฒนา เพื่อรับททางกาเลือกตั้งท้องถิ่นของประเทศไทยที่จะเป็นเครื่องมือ และกระบวนการในการต่อยอดไปสู่การสร้างการมีส่วนร่วม ทางการเมืองอย่างแท้จริงภายในสังคมไทย ”

นวัตกรรมประชาธิปไตยในการเลือกตั้งท้องถิ่นของไทย
ชวัญข้าว คงเดชา
113 หน้า
สำนักนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า
2565
ชวัญข้าว คงเดชา
เกษณี ธนการศักดิ์

ชื่อเรื่อง
นักวิจัย
จำนวนหน้า
จัดพิมพ์โดย
ปีที่พิมพ์
ผู้สรุป
ผู้ออกแบบ

คำว่านวัตกรรมประชาธิปไตย หรือ democratic innovations ไม่ได้มีความหมายที่ถูกจำกัดเพียงแค่เครื่องมือที่ทันสมัย ซับซ้อน และแปลกตา แต่สื่อถึงความพยายามเสริมสร้างรากฐานของประชาธิปไตยให้แข็งแรง ไม่ว่าจะเป็นความเข้มแข็งในสายสัมพันธ์ของสังคม ปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นพลเมือง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และผลักดันคุณค่าทางประชาธิปไตยให้กลายเป็นกระแสหลักของสังคม

1.

Quiz Game: วัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ 'เลือกตั้งท้องถิ่น'

ประเภท: knowledge-based

มิติ: พัฒนาเครื่องมือที่นำไปกระตุ้นประชาชน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม

คืออะไร? นวัตกรรมในรูปแบบของเกมแข่งขันตอบคำถามเพื่อวัดระดับความพร้อมของผู้เล่นว่า 'พร้อมแค่ไหนกับประชาธิปไตยใกล้มือ?' จัดทำออกแบบและพัฒนาโดยสถาบันพระปกเกล้า ร่วมกับ ELECT (องค์กรเทคโนโลยีภาคประชาชนเพื่อประชาธิปไตย) มีทั้งหมด 7 ข้อ โดยที่เนื้อหานั้นคือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นกฎหมาย

ในการนี้ สำนักนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้าจึงมุ่งสนใจที่จะศึกษา ออกแบบ พัฒนา และปรับปรุงนวัตกรรมที่หลากหลายร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อนำมาใช้ในสังคมไทยในช่วงเวลาของการเลือกตั้งท้องถิ่น 2563 - 2565 จนสามารถรังสรรค์นวัตกรรมทั้งหมด 6 ชิ้น ซึ่งทุกชิ้นล้วนให้ความสำคัญแก่ประชาชน (people-centric) เป็นสำคัญ นวัตกรรมประชาธิปไตยในการเลือกตั้งท้องถิ่นของไทยทั้ง 6 ชิ้น มีทั้งหมด ดังต่อไปนี้

ระเบียบข้อบังคับ หรือหลักปฏิบัติที่ถูกใช้จริงในการเลือกตั้งท้องถิ่นของประเทศไทย

วิธีการเล่นคล้ายคลึงกับเกมการตอบคำถามทั่วไป ผู้เล่นสามารถกดเลือกได้เพียง 1 คำตอบที่คิดว่าถูกต้อง ซึ่งหน้าจอก็จะทำการแสดงผลพร้อมคำอธิบายหรือเฉลยให้แก่ผู้เล่น หากเป็นคำตอบที่ถูกต้อง ผู้เล่นก็จะได้รับคะแนน 1 คะแนน แต่ถ้าหากเป็นคำตอบที่ผิด ผู้เล่นก็จะได้ไม่ได้คะแนน

ท้ายที่สุด หลังจากการตอบคำถามทั้ง 7 ข้อ ผู้เล่นจะทราบว่าตนเองนั้นจัดว่าเป็นนักประชาธิปไตยระดับใด โดยมีทั้งหมด 3 ระดับด้วยกัน ได้แก่ นักประชาธิปไตยมืออาชีพ (6-7 คะแนน) ประชาชนผู้รักประชาธิปไตย (3-5 คะแนน) และ มือใหม่หัดโหวต (0-2 คะแนน)

2.

Local Election: บอร์ดเกมการเลือกตั้งท้องถิ่น

ประเภท: public engagement-based

มิติ: พัฒนาเครื่องมือที่นำไปกระตุ้นประชาชน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม

เป็นซีเรียสเกม หรือบอร์ดเกมที่เล่นเพื่อบรรลุจุดประสงค์บางอย่างของคณะผู้สร้างเกมมากกว่าการเล่นเพื่อความบันเทิง โดยในบอร์ดเกมการเลือกตั้งท้องถิ่นที่จัดทำโดยสำนักนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย และมูลนิธิฟรีดริช เนามัน ประเทศไทย Wizard of Learning และ ELECT ได้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการ

สร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจ และความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่น

เกมไม่ได้เป็นเพียงกิจกรรมเพื่อความสนุก แต่สามารถสร้างอิทธิพลและนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงทางความคิดหรือพฤติกรรมในตัวผู้เล่นได้ บอร์ดเกมการเลือกตั้งท้องถิ่นจึงถูกสร้างมาเพื่อผลักดันคุณค่าทางประชาธิปไตย การเลือกตั้งที่เสรีและเป็นธรรม ความสำคัญที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมและสร้างการเปลี่ยนแปลงในสังคมการเมืองได้จริง

ตัวเกมใช้เวลาเล่น 40-60 นาที ผู้เล่นสามารถเลือกตั้งผู้นำได้ 3 ครั้ง โดยตัดสินใจผ่านนโยบายที่ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งได้แถลงไว้ จากนั้นก็ทำการ

ลงโครงการเพื่อเก็บคะแนน ใครลงโครงการและทำตาม ความฝันในการพัฒนาของท้องถิ่นได้มากที่สุด คือ ผู้ชนะ ทว่าการลงโครงการจำเป็นต้องใช้ทรัพยากร ซึ่งในแต่ละ

สมัยของผู้นำและแต่ละท้องถิ่นจะได้รับงบประมาณและ ทรัพยากรที่แตกต่างกัน ผู้เล่นจึงต้องพยายามจัดสรรและ เลือกผู้นำที่มีนโยบายตอบสนองต่อการพัฒนาท้องถิ่น

3.

BKK Follow Up: สำรวจย้อนหลัง 10 ปี กับ ปัญหาที่กวนใจชาว กทม.

ประเภท: knowledge-based

มิติ: พัฒนาเครื่องมือที่นำไปกระตุ้นประชาชน
เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม

คืออะไร? แพลตฟอร์มสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับ การเมือง การบริหาร และการเลือกตั้งกรุงเทพมหานคร ในลักษณะของฐานข้อมูลที่ประชาชนสามารถเข้าถึง ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และถูกต้องตามข้อเท็จจริง

เนื่องจากข้อมูลที่นำมาเผยแพร่เป็นข้อมูลจาก โครงการวิจัยเรื่อง ‘การพัฒนาแพลตฟอร์มสื่อสารข้อมูล การเลือกตั้งท้องถิ่นในประเทศไทย (2563) ผ่านเว็บไซต์: กรณีศึกษาและการประยุกต์ใช้กับการเลือกตั้งท้องถิ่น ของกรุงเทพมหานคร’ โดย ผศ.ดร.พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์และ นางสาวอนิสรา เรืองเดช

เนื่องจากการเข้าถึงข้อมูลของประชาชนในประเด็น เรื่องของการเมือง การบริหารในหน่วยงานภาครัฐนั้น เผชิญข้อจำกัดและความไม่สะดวกเป็นอย่างมาก BKK Follow Up จึงทำหน้าที่เป็นฐานข้อมูลเพื่อเสริมสร้าง ความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนกระตุ้นให้ประชาชนมีความ สนใจ

4.

Politimate: จับคู่ผู้ว่า

ประเภท: public engagement-based

มิติ: รั้งสรรคเครื่องมือและกระบวนการ
เพื่อเปลี่ยนแปลงวิถีทางประชาธิปไตย
และพัฒนาเครื่องมือที่นำไปกระตุ้น
ประชาชนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม

คืออะไร? แพลตฟอร์มเพื่อการโหวตอย่างมีคุณภาพ (voting advice application: VAA) ที่นำรูปแบบของเกม มาผสมผสานเพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจจากสาธารณะ โดยไม่ได้นำแค่ข้อมูลและข้อเท็จจริงมาเพื่อเป็นฐานช่วย ประกอบการตัดสินใจของประชาชน แต่เป็นฐานข้อมูล เชิงรุกที่พัฒนาโดยสำนักนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย Open dream และสถานทูตสวีตเซอร์แลนด์ เพื่อนำเสนอ ข้อมูลของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง

ผู้เข้าใช้หรือประชาชนทั่วไปสามารถเลือกประเด็น หัวข้อหรือนโยบายที่ตนเองคิดว่าสำคัญที่สุด ก่อนที่จะ

ทำการจัดลำดับความสำคัญเพื่อนำเอาข้อมูลของผู้เล่นนั้น ไปจับคู่กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยทำที่สุดผลลัพธ์จะ แสดงให้เห็นว่าความสนใจของเรานั้นตรงกับผู้ลงสมัครรับ เลือกตั้งแต่ละคนมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ข้อมูลของผู้ลง สมัครรับเลือกตั้งนั้นไม่ใช่ข้อมูลจากบุคคลที่ 3 แต่อย่างใด แต่เป็นข้อมูลที่ทางผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งนั้นได้มีการกรอก แบบสอบถามทั้งสิ้น 20 ข้อเช่นเดียวกับผู้เล่น ฉะนั้น จึงมั่นใจได้ว่าคำตอบของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งนั้นเป็น ข้อเท็จจริงที่ไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์โดยบุคคลนอก

นอกจากนี้ ผลลัพธ์ของการใช้แพลตฟอร์มนี้นำไป สู่ 3 ฉากทัศน์ ได้แก่ 1.ประชาชนจับคู่ได้กับผู้ลงสมัคร ที่ตนเองชื่นชอบ หรือสนใจอยู่แต่เดิม กล่าวได้ว่ามี อุดมการณ์เดียวกัน 2.ประชาชนจับคู่ได้กับผู้ลงสมัครที่อยู่ ฝ่ายตรงกันข้าม กล่าวได้ว่า อุดมการณ์หรือความเชื่อของ ประชาชนอาจจะไม่ได้เป็นไปตามที่ตนเองคิด และหรือ ผู้ลงสมัครท่านนั้นไม่ได้เป็นไปตามภาพจำของประชาชน เท่านั้น และ 3.ประชาชนอาจจะจับคู่ได้กับนักการเมือง ที่ไม่รู้จักร กล่าวได้ว่าเป็นโอกาสดีที่จะได้แนะนำ นักการเมืองหน้าใหม่ หรือผู้สมัครคนอื่นๆ ที่ไม่ได้อยู่ใน กระแส เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ประชาชน

5.

PVT: การนับคะแนน การเลือกตั้งแบบคูขนาน

ประเภท: public engagement-based

มิติ: รั้งสรรค์เครื่องมือและกระบวนการเพื่อ
เปลี่ยนแปลงวิถีทางประชาธิปไตย

คืออะไร? การระดมอาสาจากทุกภาคส่วนมาทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ประจำหน่วยเลือกตั้ง โดยมีหน้าที่ติดตามสังเกตการณ์ และตรวจสอบความเรียบร้อยในการจัดการเลือกตั้ง และส่งผลการนับคะแนนจากหน่วยเลือกตั้งที่ตนเองประจำอยู่ กระบวนการประกอบไปด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การติดตามการจัดการเลือกตั้งนับตั้งแต่เวลาเปิดหีบจนถึงการปิดหีบ และ ส่วนที่ 2 การติดตามการนับคะแนน

ของเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยว่าโปร่งใสและสุจริตจริงหรือไม่ โดยที่ข้อมูลเหล่านั้นจะถูกนำไปเผยแพร่เพื่อตรวจสอบและยืนยันต่อสาธารณะถึงการดำเนินการจัดการเลือกตั้ง กระบวนการนี้สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นภายในสังคม เพิ่มความน่าเชื่อถือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการเลือกตั้ง สร้างความชอบธรรมให้แก่ผู้ที่ได้รับเลือก

เครื่องมือที่นำมาใช้ในกระบวนการนี้มีความหลากหลาย ตั้งแต่การกรอกแบบสอบถามสังเกตการณ์เลือกตั้งระหว่างวันผ่าน google form การรายงานสถานการณ์การเลือกตั้งผ่านแพลตฟอร์มของ We Watch การรายงานผลคะแนนการเลือกตั้งแบบเรียลไทม์ผ่าน web-app ที่ได้ถูกพัฒนาขึ้นผ่าน VIVE digital โดยภาคีเครือข่ายขององค์กรสื่อมวลชน และการรายงานผลคะแนนการเลือกตั้งหลังการนับคะแนนบนเว็บไซต์ Vote62 ที่พัฒนาขึ้นโดย Open dream

6.

Hack Nakhon: แฮ็กนคร ป่วนให้เมืองเปลี่ยน

ประเภท: public engagement-based

มิติ: รั้งสรรค์เครื่องมือและกระบวนการเพื่อ
เปลี่ยนแปลงวิถีทางประชาธิปไตย

คืออะไร? นวัตกรรมเกมบนระบบโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ตโฟน ที่จะเป็นทั้งแพลตฟอร์มสำหรับการเก็บบันทึกข้อมูลปัญหาภายในกรุงเทพมหานครจากประชาชนในพื้นที่ และเป็นกิจกรรมเพื่อความสนุกที่จะนำไปสู่การกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการร่วมกันพัฒนาเมืองให้ดีขึ้น นวัตกรรมนี้เป็นการทำกระบวนการทำให้เป็นเกม (gamification) มาใช้ โดยแปลงเนื้อหาของ

ประเด็นทางสังคมให้มีรูปแบบหรือหน้าตาของความเป็นเกม ทำให้ผู้เล่นเกิดการซึมซับแบบทั้งรู้ตัวและไม่รู้ตัว นวัตกรรมชิ้นนี้ถูกสร้างขึ้นเพื่อกระตุ้นความสนใจของประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมกับพื้นที่ของตนเองผ่านการเล่นเกม และเก็บข้อมูลปัญหาภายในสังคมเมืองเพื่อการตรวจสอบและการเข้าถึงที่สะดวกและทั่วถึงทุกกลุ่ม

แฮ็กนครมีรูปแบบของเกมโลกเสมือน ที่ทำหน้าที่เป็นทั้งเกม ให้ประชาชนถ่ายรูปลูกษาของเมืองในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นน้ำท่วมขัง ขยะรกรกถนน หรือการกีดขวางการจราจร เพื่อรวบรวมข้อมูลดังกล่าวนั้นจัดทำเป็น big data ที่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้ประชาชนที่มารายงานยังได้รับความสนุก เก็บแต้ม อัปเดตเลเวล ได้เหมือนเล่นเกมเพื่อความบันเทิงอื่นๆ

ท้ายที่สุดนี้ นวัตกรรมประชาธิปไตยที่ได้ถูกนำมาปรับใช้และพัฒนาเพื่อบริบททางการเลือกตั้งท้องถิ่นของประเทศไทย ถือเป็นส่วนหนึ่งในความพยายามที่จะกระตุ้นให้ค่านิยมทางประชาธิปไตยและบรรยากาศของความเป็นเสรีนั้นฝังรากลึกสู่สังคมไทย โดยหวังว่านวัตกรรมที่เป็นทั้งเครื่องมือและกระบวนการนั้นจะสามารถต่อยอดไปสู่การสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริงภายในสังคมไทย

QR CODE
คลัง SNAP

QR CODE
อ่านหนังสือออนไลน์

QR CODE
สนใจหนังสือฉบับเต็ม
หรือ ติดต่อ 0-2141-9558